

RENEGADES

BORN IN THE USA

**BRUCE
SPRINGSTEEN**

RENEGO

BORN IN THE USA

**BARACK
OBAMA**

GADES

DROMEN · MYTHEN · MUZIEK

AMSTERDAM
HOLLANDS DIEP

**Here everybody has a neighbor,
everybody has a friend**

Everybody has a reason to begin again

**My father said 'Son, we're lucky in this town
it's a beautiful place to be born**

**It just wraps its arms around you,
Nobody crowds you, nobody goes it alone.**

**You know that flag flying over the courthouse
Means certain things are set in stone**

Who we are, what we'll do and what we won't"

It's gonna be a long walk home

**-BRUCE SPRINGSTEEN,
'LONG WALK HOME'**

Wij zijn één volk, we zweren allemaal trouw aan de Amerikaanse vlag, en allemaal verdedigen we ons land. Delen wij in een politiek die zich kenmerkt door cynisme? Of delen wij in een politiek die zich kenmerkt door hoop?

Ik heb het niet over blind optimisme, zo'n bijna koppige onnozelmheid van mensen die denken dat de werkloosheid wel zal verdwijnen als we er gewoon niet aan denken, of dat de crisis in de zorg wel opgelost zal worden als we die simpelweg ontkennen. Daar heb ik het niet over. Ik heb het over iets groters. Ik heb het over slaven die rond een kampvuur zitten en liederen over vrijheid zingen. Over de hoop van immigranten die op weg gaan naar onbekende kusten. Over de hoop van een jonge marinier die moedig patrouilleert in de Mekongdelta. De hoop van de zoon van een fabrieksarbeider die de stoute schoenen aantrekt. De hoop van een broodmager ventje met een rare naam die gelooft dat er ook voor hem plaats is in Amerika.

Hoop in moeilijke tijden. Hoop in onzekere tijden. Het lef hebben om te hopen! Uiteindelijk is dat het grootste geschenk dat God ons heeft gegeven, dat is het fundament van onze natie. Geloven in wat nog niet zichtbaar is. Geloven dat er betere tijden in het verschiet liggen.

-BARACK OBAMA,

**FRAGMENT UIT ZIJN TOESPRAAK
TIJDENS DE DEMOCRATISCHE CONVENTIE IN 2004**

I N H O U D ★
★
★
★
★

... INLEIDING
... X

1

... **ONZE
ONWAARSCHIJNLIJKE
VRIENDSCHAP**

... 1

2

... **HET
AMERIKAANSE
VERHAAL**

... 45

3

... **DE MACHTIGE
DOLLAR**

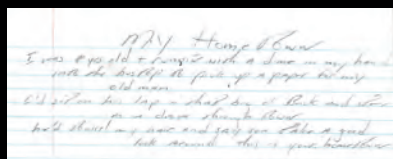
... 157

4

... **VECHTEN
TEGEN SPOKEN**

... 191

3

4

AMAZING
GRACE
73

AMERICAN
SKIN
123

7

8

LOFREDE
VOOR
JOHN LEWIS
286

PODCASTAANTEKENINGEN
292

DISCOGRAFIE
BRUCE SPRINGSTEEN
296

DANKBETUIGING
299

FOTOVERANTWOORDING
302

THE
RISING
249

LIEFDE
ZONDER ANGST
215

INLEIDING

Goede gesprekken volgen geen draaiboek. Net als een goed liedje zitten ze vol verrassingen, improvisaties en wendingen. Soms gaan ze over een specifieke tijd en plaats en zijn ze een uitdrukking van de manier waarop je op dat moment denkt, van de toestand waarin de wereld zich op dat moment bevindt. Maar de beste gesprekken hebben ook iets tijdloos: ze weten je mee te nemen naar het domein van je herinneringen en je verwachtingen en dromen te stimuleren. Elkaar verhalen vertellen doet je beseffen dat je niet alleen bent, en misschien begrijp je jezelf iets beter na een goed gesprek.

Toen Bruce en ik in de zomer van 2020 voor het eerst samenkwamen voor de opnamen van *Renegades: Born in the USA* wisten we niet welke kant onze gesprekken op zouden gaan. Wat ik wel wist was dat Bruce, als vertolker van het Amerikaanse gevoel, goed was in verhalen vertellen, en dat er heel wat kwesties waren die ons bezighielden, waaronder een aantal bepalende vragen over de verontrustende omwenteling die ons land had doorgemaakt. Een historische pandemie leek niet van plan zich te laten indammen. Amerikanen in het hele land raakten werkloos. Miljoenen waren de straat opgegaan om te demonstreren tegen de moord op George Floyd, en de man die op dat moment het Witte Huis bewoonde leek niet van plan mensen samen te brengen, maar juist om een aantal van de elementaire waarden en grondwettelijke fundamenten van onze democratie om zeep te helpen.

Bijna een jaar later ziet de wereld er een beetje hoopvoller uit. Dankzij verbazingwekkende wetenschappelijke vorderingen en het werk van talloze onvermoeibare zorgmedewerkers in de frontlinie is de pandemie teruggedrongen (al zijn we er nog niet vanaf) en de economie laat een gestaag, maar grillig herstel zien. De moordenaar van George Floyd is veroordeeld en gestraft, en mijn vriend en voormalig vicepresident Joe Biden is president van de Verenigde Staten.

Maar ondanks de veranderingen die we in ons land en in onze persoonlijke levens hebben meegemaakt sinds Bruce en ik voor het eerst samenkwamen voor de opnamen van onze gesprekken zijn de problemen die ten grondslag liggen aan de situatie en die onze gesprekken inspireerden nog niet opgelost. Amerika is verdeelder dan we ooit hebben meegemaakt, niet alleen over onderwerpen als beleid, klimaatverandering, belastingen en immigratie, maar ook over de vraag hoe we geloof en gezin moeten definiëren, over de draagwijdte van rechtvaardigheid en over de kwestie wier stemmen het verdienen gehoord te worden. Nog steeds worstelen we, in grote en kleinere verbanden, met de erfenis van de slavernij en Jim Crow, en met de kwellingen van het racisme. De kloof tussen rijk en arm blijft groeien: er zijn te veel gezinnen die de eindjes nauwelijks nog aan elkaar kunnen knopen. Zelfs een gewelddadige aanval op het Amerikaanse Capitool, een klap in het gezicht van onze democratische orde die rechtstreeks werd uitgezonden op televisie zodat de hele wereld kon meekijken, is onderwerp van debat, waarbij een flink deel van het land of doet alsof het nooit is gebeurd of lijkt te suggereren dat de woede van de oproerkraaiers in zekere zin gerechtvaardigd was.

Daarom voelen de gesprekken die Bruce en ik in 2020 voerden nu nog even urgent als toen. Ze zijn de weerslag van onze aanhoudende pogingen erachter te komen hoe we op dit punt terecht zijn gekomen en hoe we een verhaal kunnen gaan vertellen dat gericht is op hereniging en waarmee we een begin kunnen maken met de kloof tussen de Amerikaanse idealen en de realiteit dichten.

We hebben niet even een paar formules bedacht waarmee we de aanhoudende conflicten in Amerika denken op te lossen. Hoe verschillend onze achtergronden ook zijn, en hoezeer we in ons werk ook hebben geprobeerd de duizenden mensen die we op ons pad hebben getroffen een stem te geven, toch kan Bruce noch ik beweren dat we alle verschillende perspectieven en opvattingen kunnen omvatten die met elkaar dit grote, onstuimige land vormen.

Toch hebben we geprobeerd te laten zien dat het mogelijk is moeilijke onderwerpen gevoelvol, met humor, met overtuiging maar ook met de nodige nederigheid te benaderen. Sinds de podcast werd uitgezonden, hebben we allebei reacties ontvangen van mensen uit zo'n beetje alle Amerikaanse staten met de meest uiteenlopende achtergronden, die de moeite namen ons te vertellen dat ze zichzelf herkenden in onze verhalen, of die nu gingen over het stempel dat onze vaders op ons leven hebben gedrukt, over het naargeestige gevoel, het verdriet, de woede en af en toe ook de bekoorlijkheid die oprees als we de raciale verdeeldheid van Amerika bespraken, of de vreugde en verlossing die onze gezinnen ons hebben geschonken. Mensen hebben ons verteld dat ze aan hun eigen jeugd dachten als ze naar ons luisterden. Aan hun eigen vader. Aan hun eigen geboortegrond.

Ze stelden Bruce en mij ook vragen: ze wilden meer weten over de verhalen die we vertelden. En dat heeft geleid tot de uitgave van dit boek. Op de volgende bladzijden tref je een volledige weergave aan van onze gesprekken. Maar daarnaast vind je daar de tekst van toespraken, persoonlijke foto's en handgeschreven songteksten die aansluiten op een aantal van de momenten die in de podcast aan de orde kwamen en die dienen als bakens langs de wirwar van wegen en zijpaden die we beiden hebben bewandeld.

Het is onze vurige wens dat onze gesprekken jou ertoe kunnen brengen dat je zelf een gesprek aangaat: met een vriend, een familielid, een collega of iemand die je terloops kent. Iemand wiens levenspad kruist met dat van jou, maar van wie je het complete verhaal eigenlijk niet goed kent. We weten zeker dat je je aangemoedigd zult voelen als je maar goed genoeg luistert en je hart openstelt. Want in een tijd waarin het zo gemakkelijk is om langs elkaar heen te praten of onze gesprekspartners te beperken tot die mensen die er net zo uitzien, net zo denken en net zo bidden als wij dat zelf doen, hangt de toekomst af van ons vermogen te erkennen dat wij allemaal deel uitmaken van het Amerikaanse verhaal, en dat we daar samen een nieuw en beter hoofdstuk aan kunnen toevoegen.

—PRESIDENT BARACK OBAMA

Toen president Obama voorstelde samen een podcast te maken, was mijn eerste gedachte: goed, ik heb mijn middelbare school afgemaakt in Freehold, New Jersey, en ik speel gitaar. Wat klopt hier niet? Maar Patti zei: 'Doe normaal, man! Dat moet je gewoon doen! De mensen zouden het prachtig vinden om naar jullie gesprekken te luisteren!' De president en ik hadden elkaar al een paar keer ontmoet sinds we elkaar voor het eerst waren tegengekomen tijdens de campagne in 2008. Destijds hadden we al een paar lange, gedenkwaardige gesprekken met elkaar gevoerd. Dat waren van die gesprekken waarbij je uit je hart spreekt en afscheid neemt met het gevoel dat je werkelijk begrijpt hoe je vriend denkt en voelt. Je hebt een beeld gekregen van de manier waarop hij zichzelf en de wereld ziet.

Daarom volgde ik Patti's advies op en nam het genereuze aanbod van de president aan. Voor ik het wist zaten we in mijn studio in New Jersey (die kort daarvoor was ontruimd door de E Street Band), waar we elkaar aan het aftroeven waren zoals goede muzikanten dat ook doen.

We begonnen bij het begin: onze jeugd, de overeenkomsten, de verschillen. Hawaii, New Jersey: niet echt te vergelijken. Een afwezige vader: vergelijkbaar. Daarna lieten we het gesprek zijn gang gaan zoals dat in het echte leven ook gaat. We bespraken de manier waarop je een identiteit opbouwt, aan de hand van een pose, een foto, een stuk muziek, een film, een culturele held. We onderzochten hoe je je best doet om je sterke punten te ontdekken, je mogelijkheden, je mannelijkheid. We verdiepten ons in de manieren waarop dat je kunst beïnvloedt, of je politieke standpunten, en hoe je je leven gaat vormgeven. Het ging voortdurend over dat leven, hoe we het leven, hoe de wereld ervoor staat, de moeite die we hebben gedaan om die wereld zo in te richten zoals wij dachten dat hij eruit kon zien, ik met mijn muziek en Barack met zijn politiek.

We hebben indringende gesprekken gevoerd over de roeping van het land, de bevoorrechte positie van zijn burgers, en over de vernietigende, afzichtelijke en immorele krachten die zich manifesteren en alles wat er is bereikt proberen af te breken. Dit is een periode waarin we waakzaam moeten zijn, waarin ons wezen serieus op de proef wordt gesteld. Stevige gesprekken over wie we zijn en welke richting we op willen kunnen misschien dienen als bescheiden leidraad voor sommige van onze landgenoten. We kwamen erachter dat we veel gemeen hebben. De president is grappig en hij is een prettige man in de omgang. Hij doet er alles aan om ervoor te zorgen dat je je op je gemak voelt, en dat deed hij ook bij mij, zodat ik misschien het vertrouwen zou vinden om tegenover hem aan tafel te gaan zitten. Uiteindelijk beseften we dat onze levens qua morele mentaliteit veel overeenkomsten vertonen. Die behelsden de aanwezigheid van een belofte, een code die we in ons leven wilden nastreven. Eerlijkheid, trouw, een duidelijk beeld van wie we zijn en wat onze doelen en ideeën zijn, trouw aan het Amerikaanse idee en een blijvende liefde voor het land dat ons heeft voortgebracht. Wij zijn allebei mensen met het stempel BORN IN THE USA. Er is geen ander land denkbaar dat een cocktail had kunnen voortbrengen die zowel een Barack Obama als een Bruce Springsteen oplevert, dus onze trouw aan de instituties, de dromen en de ambities van Amerika staat recht overeind. Dat is de reden waarom we hier zijn. Gestuurd door onze gezinnen, onze diepgevoelde vriendschappen en het morele kompas dat in de geschiedenis van ons land besloten ligt gaan we resoluut voorwaarts, vasthoudend aan het beste wat we in ons hebben en begaan met onze worstelende, jonge natie.

Zoals ik al zei zijn dit verraderlijke tijden waarin er veel op het spel staat – waarbij alles op het spel staat. Dit is de periode waarin we serieus moeten overwegen wie we willen zijn en wat voor een land we willen achterlaten voor onze kinderen. Laten we het beste wat we te bieden hebben door onze vingers glippen, of gaan we de brand eensgezind blussen? In dit boek zul je het antwoord op die vraag niet vinden. Wel vind je twee mannen die op zoek zijn en er alles aan doen om voor elkaar te krijgen dat we in ieder geval betere vragen gaan stellen. Ik wens je een goede reis, meneer de president, en dank dat je een medereiziger hebt opgepikt en dat ik een stukje met je heb mogen meerijden.

**ONZE
ONWAARSCHIJNLIJKE
VRIENDSCHAP**

1

Net als bij veel andere mensen heeft het jaar 2020 veel emoties bij me losgemaakt. Drie jaar lang was ik getuige van een land dat met de dag bozer en verdeelder leek te worden. Toen overviel ons een historische pandemie, gevolgd door een prutserige reactie van de regering waardoor miljoenen mensen een zware tijd vol ellende tegemoet gingen en wij allemaal gedwongen werden na te denken over de vraag wat er nu echt belangrijk is in het leven. Hoe zijn we op dit punt terechtgekomen? Hoe vinden we de weg terug naar een verbindend Amerikaans verhaal?

Dat onderwerp beheerste veel van de gesprekken die ik het afgelopen jaar heb gevoerd met Michelle, met mijn dochters, en met vrienden. En een van die vrienden was de heer Bruce Springsteen.

Op het eerste gezicht hebben Bruce en ik niet veel gemeen. Hij is een witte jongen uit een klein stadje in Jersey. Ik ben een zwarte jongen van gemengd ras die is geboren in Hawaii en die in zijn jeugd overal in de wereld is geweest. Hij is een rock-'n-rollicoon. Ik ben... iets minder cool. En hij is meer dan tien jaar ouder dan ik, iets waar ik Bruce telkens aan herinner als ik er de kans toe krijg. Hoewel hij er geweldig uitziet.

Maar in de loop van de jaren zijn we erachter gekomen dat we een bepaald gevoel met elkaar delen. Over ons werk, over ons gezin, en over Amerika. Bruce en ik hebben ieder op onze eigen manier een parallel pad bewandeld waarbij we hebben geprobeerd dit land te begrijpen dat ons zoveel heeft gegeven. We hebben geprobeerd de verhalen van de Amerikanen te schilderen. We hebben ons best gedaan om onze eigen zoektocht

naar betekenis, waarheid en gemeenschappelijkheid in verband te brengen met het grotere verhaal van Amerika.

Wat we ontdekten tijdens deze gesprekken was dat we het fundamentele geloof in het Amerikaanse ideaal allebei nog steeds koesteren. En dan niet in de vorm van een luchtig, goedkoop, verzonnen verhaaltje als een nostalgisch sprookje waarin wordt ontkend hoezeer we tekort zijn geschoten bij het bereiken van dat ideaal, maar als een kompas voor het harde werk dat ons als burgers te wachten staat om dit land en deze wereld eerlijker, rechtvaardiger en vrijer te maken.

Daarnaast vertelde Bruce een paar geweldige verhalen.

Daarom nodigden we nog iemand uit bij onze gesprekken: een microfoon. Een paar dagen lang zaten we te praten in de verbouwde boerderij waar Bruce, op een paar kilometer afstand van het dorp waar hij is opgegroeid, met zijn geweldige vrouw Patti woont, met enkele paarden, met een flink stel honden en met duizend gitaren.

HOOFDSTUK

1

BRUCE SPRINGSTEEN: Een vraag: hoe wil je dat ik je aanspreek?

PRESIDENT OBAMA: Barack, natuurlijk. Kom op, man.

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik vraag het maar even. Ik wil zeker weten dat ik het goed doe.

PRESIDENT OBAMA: We zitten hier dus in de geweldige staat New Jersey, in het huis van een van de verloren zonen van New Jersey...

BRUCE SPRINGSTEEN: Dat klopt wel zo'n beetje.

PRESIDENT OBAMA: The Boss, mijn vriend: Bruce Springsteen. En we zitten in een studio... Ik probeer even een beeld te schetsen, we zitten hier tussen... Hoeveel gitaren heb je hier staan?

BRUCE SPRINGSTEEN: We zitten nu in het huis met de duizend gitaren...

PRESIDENT OBAMA: Ik heb ze niet allemaal geteld. Maar overal staan gitaren. Ik heb een ukelele gezien, een banjo...

BRUCE SPRINGSTEEN: Dus als we zin krijgen om muziek te maken, dan hebben we –

PRESIDENT OBAMA: Ik heb weleens gezongen.

BRUCE SPRINGSTEEN: – in ieder geval genoeg instrumenten.

PRESIDENT OBAMA: Goed om je te zien, jongen. We zijn bij elkaar gekomen vanwege de gesprekken die we in de loop van de jaren met elkaar hebben gevoerd. We zijn allebei echte verhalenvertellers. We moesten ons eigen verhaal wel vertellen, en die verhalen werden onderdeel van een groter Amerikaans verhaal. Het verhaal dat wij vertelden, vond weerklank.

Ik probeerde me te herinneren wanneer we elkaar eigenlijk voor het eerst hebben ontmoet, en volgens mij was dat in 2008. Tijdens de campagne.

BRUCE SPRINGSTEEN: Dat klopt.

PRESIDENT OBAMA: Je kwam toen bij ons in Ohio om een concert te geven. Je gezin was er ook en ik weet nog dat ik dacht: hij is ontzettend rustig, misschien zelfs wel een beetje verlegen. En dat vond ik leuk. Dus dacht ik: ik hoop dat ik op zeker moment met hem kan praten. Maar omdat we midden in de campagne zaten, hadden we het vreselijk druk. Dus ja, we hebben wel even leuk met elkaar gepraat, maar we hebben niet echt een diepgaand gesprek gevoerd.

RECHTSBOVEN: Behalve Jay-Z en Bruce Springsteen waren er tientallen andere muzikanten die in 2008 optraden en nummers opnamen ten behoeve van de presidentscampagne van Barack Obama, onder wie Arcade Fire, P Diddy, Stevie Wonder, Jeff Tweedy, John Legend, Moby, Common, The Decemberists, Roger Waters, Patti Smith, Pearl Jam, Joan Baez, Michael Stipe en Usher. In oktober 2008 werd de officiële soundtrack van de campagne van 2008 opgenomen, getiteld 'Yes We Can'. **RECHTSONDER:** Kaartje voor de Change Rocks-campagnebijeenkomst in Philadelphia, 2008. **VOLGENDE BLADZIJDE:** Einde van een concert tijdens de Darkness-tournee, 1978.

FIRST NAME _____ MI _____

LAST NAME _____

EMAIL _____

CELL PHONE _____ HOME PHONE _____

ADDRESS _____

CITY _____ ZIP CODE _____

I WANT TO RECEIVE CAMPAIGN TEXT UPDATES
 I NEED TO REGISTER TO VOTE
 PLEASE SEND ME MORE INFORMATION ABOUT BARACK OBAMA
 I WILL VOLUNTEER ON ELECTION DAY, NOV. 4TH

 VOTEFORCHANGE.COM
CHANGE ROCKS
with **BRUCE SPRINGSTEEN**
 SATURDAY, OCTOBER 4TH
 GATES OPEN @ 2:00 PM
 SHOW STARTS @ 3:30 PM
 BENJAMIN FRANKLIN PARKWAY
 BETWEEN 20TH AND 22ND STREETS
 PHILADELPHIA, PA
 FREE & OPEN TO ALL PENNSYLVANIA RESIDENTS & STUDENTS
 For info, visit PA.BARACKOBAMA.COM/SPRINGSTEEN
 PAID FOR BY OBAMA FOR AMERICA

BRUCE SPRINGSTEEN: Nee.

PRESIDENT OBAMA: En dan was er nog die keer dat jij en Billy Joel het podium beklommen en samen een compleet concert hebben gegeven. Toen zag ik voor het eerst hoe hard jullie moeten werken tijdens zo'n show. Je sprong die piano op, en er weer af. Je was kletsnat, man. Je was doorweekt. En ik dacht: die man gaat nog ongelukken maken. Maar van een afstandje was ik al lange tijd fan van je. We lieten een paar van je nummers horen tijdens onze verkiezingsbijeenkomsten. En toen hebben we contact met je opgenomen en gezegd: 'Zou je het leuk vinden om iets voor ons te doen?'

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik vond het geweldig om tijdens die bijeenkomsten te spelen en met je op te treden. Omdat jij me iets gaf wat ik mezelf nooit heb kunnen geven. En dat was de diversiteit in het publiek. Ik speelde voor witte gezichten en voor zwarte gezichten, voor oude mensen en voor jongeren. En dat is het publiek waarop ik met mijn band altijd heb gehoopt. Een van de mooiste gelegenheden waar ik ooit heb gespeeld, was toen Jay-Z en ik speelden in Columbus. Ik geloof dat ik toen 'Promised Land' heb gespeeld.

Dat was een fantastisch publiek. Allerlei soorten mensen: uit de arbeidersklasse, ouderen, jongeren. En heel veel mensen die er geen idee van hadden wie ik was en die me waarschijnlijk voor het eerst hoorden.

PRESIDENT OBAMA: Maar dat gold ook voor Jay-Z. Ik weet zeker dat er heel wat oudere witte mensen in dat publiek zaten die hun hele leven nog nooit een nummer van Jay-Z hadden gehoord. Toen moest ik wel tegen hem zeggen: 'Die teksten moeten wel een beetje anders, broer.' Van sommige van die nummers moeten we de gezinsversie hebben.

BRUCE SPRINGSTEEN: Dat was de eerste keer dat ik hem tegenkwam... Geweldige kerel. Ik speelde maar drie of vier nummers, maar het was een zeer indrukwekkend optreden. Dat was het publiek van mijn dromen, het publiek waar ik altijd voor heb willen spelen.

Daar komt bij dat zoveel van de taal die ik in mijn teksten gebruik is gebaseerd op het christelijk geloof, op gospel, op de Bijbel. Er was een soort gemeenschappelijke taal die er langs culturele lijnen doorheen sijpelde.

PRESIDENT OBAMA: Precies, mensen voelen dat. En daarom, als je een nummer speelt als 'The Rising', met een achtergrondkoor, of 'Promised Land'... Je had zomaar predikant kunnen zijn, Bruce. Misschien heb je je roeping gemist.

BRUCE SPRINGSTEEN: Het was een cadeautje om daar te mogen zijn. Ik heb geweldige herinneringen aan het spelen op die verkiezingsbijeenkomsten. Ik had je al gevolgd sinds je senator was. Dan zag ik je op tv en dan dacht ik: ja, dat is de taal

Promised Land

On a rattlesnake speedway in the Utah desert
Willie Lee collect his money + drives back home
ridic' thoy's ^{heads} ^{in a town} ~~heads~~ ~~in a town~~ ~~heads~~ ~~in a town~~
loud so Willie Lee don't have to think
About workin' all day in his daddy's garage
" Driven all night chasin' some mirage
that vanishes soon as you get it in your hands

blow away the dreams that you see
" " " " " break your heart
" every day that you see the faith
is sold for

certain things come easy when your face down
in the dirt
you think you can give it all away + it won't
hurt
but your eyes go blind your blood runs cold you feel
so weak you just wanna explode
explode
reach out across this desolation
take out the walls

Willie Lee rode through the desert + was crowned king
made love to angels with burning wings
they burned his hands burned his eyes burned his
heart with dreams of lies

out in the desert you can't hear a thing
I wanna go out tonight + find out what
I get
I wanna scream out loud in somebody's face

THE PROMISED LAND

On a rattlesnake speedway in the Utah desert / I pick up my money and head back into town / Driving 'cross the Waynesboro county line / I got the radio on and I'm just killing time / Working all day in my daddy's garage / Driving all night chasing some mirage / Pretty soon, little girl, I'm gonna take charge / The dogs on Main Street howl / 'Cause they understand / If I could take one moment into my hands / Mister, I ain't a boy, no I'm a man / And I believe in a promised land / I've done my best to live the right way / I get up every morning and go to work each day / But your eyes go blind and your blood runs cold / Sometimes I feel so weak I just want to explode / Explode and tear this whole town apart / Take a knife and cut this pain from my heart / Find somebody itching for something to start / There's a dark cloud rising from the desert floor / I packed my bags and I'm heading straight into the storm / Gonna be a twister to blow everything down / That ain't got the faith to stand its ground / Blow away the dreams that tear you apart / Blow away the dreams that break your heart / Blow away the lies that leave you nothing but lost and brokenhearted

—UIT DARKNESS ON THE EDGE OF TOWN (1978)

die ik wil spreken, die ik probeer te spreken. Ik voelde vanbinnen een enorme verwantschap met jouw visie op dit land.

PRESIDENT OBAMA: Ik voelde dat we hetzelfde nastreefden. Ieder in onze eigen wereld, op onze eigen manier. Jij hebt het erover dat je met je ene been hier staat en met je andere daar – ‘Dat is de plek waar ik wil dat het land heen gaat, en hier bevinden we ons nu’. Op die plek ben ik geworteld. Maar ik wil de mensen met zachte dwang naar de plek duwen waar we zouden kunnen zijn.

BRUCE SPRINGSTEEN: Ja. Vanuit het kleine hoekje waar we bezig zijn werken we aan hetzelfde gebouw.

PRESIDENT OBAMA: Zo is het precies. En we zijn elkaar een paar keer tegengekomen de afgelopen jaren: jij trad op bij mijn inauguratie en kwam langs in het Witte Huis, en bij de herverkiezingscampagne heb je ook het een en ander gedaan.

BRUCE SPRINGSTEEN: We hebben een paar keer lekker gegeten.

PRESIDENT OBAMA: We hadden een geweldig diner in het Witte Huis, waar we hebben gezongen –

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik speelde piano, en jij zong.

PRESIDENT OBAMA: Nou, dat weet ik niet meer. Maar we hebben allemaal Broadway-liedjes gezongen. En wat Motown. En een paar klassiekers.

BRUCE SPRINGSTEEN: Ja, klopt.

PRESIDENT OBAMA: En we hebben flink wat gedronken. En toen zei ik: ‘Hij is toch niet zo verlegen als ik dacht, hij moest gewoon een beetje loskomen.’

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik weet niet of dat voor veel anderen in mijn vak ook geldt, maar die verlegenheid is niet ongebruikelijk. Als je niet zo stil was, had je niet zo wanhopig gezocht naar een manier om je te uiten. De reden waarom je zo hard hebt gewerkt om je taal te vinden, je stem te vinden, is omdat je die daarvoor niet had. En vanaf het moment dat je dat beseft, voel je pas goed dat je je eigenlijk nooit goed hebt kunnen uiten.

**DE REDEN WAAROM
JE ZO HARD HEBT
GEWERKT OM JE TAAL
TE VINDEN, JE STEM
TE VINDEN, IS OMDAT
JE DIE DAARVOOR NIET
HAD... DAN VOEL JE
PAS GOED DAT JE JE
EIGENLIJK NOOIT GOED
HEBT KUNNEN UITEN.**

- BRUCE SPRINGSTEEN

PRESIDENT OBAMA: En dan wordt het optreden het gereedschap, het mechanisme –

BRUCE SPRINGSTEEN: Het wordt het mechanisme waarmee je uitdrukking geeft aan je hele leven: je hele filosofie, je levensnormen, en zo kreeg ik die dus ook. Daarvoor had ik me nogal onzichtbaar gevoeld, en achter die onzichtbaarheid school veel pijn.

PRESIDENT OBAMA: Kijk, en om wat je nu zegt zijn we vrienden geworden. Want na een paar drankjes, en misschien ook wel tussen de nummers door, zei je al zoiets tegen me, en ik zei toen: ‘Ah ja, daar kan ik inkomen.’ Zulke opmerkingen gaan best diep. Ik denk dat het vertrouwen tussen ons daarna steeds meer is gegroeid. Daarna hebben we vaker van dat soort gesprekken gevoerd, en toen ik eenmaal het Witte Huis uit was hadden we meer tijd voor elkaar. En, zo blijkt nu, we

kunnen het goed met elkaar vinden.

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik voelde me echt op m'n gemak als jij er was.

PRESIDENT OBAMA: En daar kwam bij dat Michelle en Patti het meteen goed met elkaar konden vinden. Michelle vond het prachtig om te horen dat jij zo goed op de hoogte bleek te zijn van je zwakheden als man. Nadat we hadden gedineerd, of een feestje hadden gehad, of met elkaar hadden gepraat, zei ze: ‘Zie je dat Bruce precies doorheeft wat zijn eigen tekortkomingen zijn, en dat hij daar prima mee om kan gaan –’

BRUCE SPRINGSTEEN: Ha! Sorry daarvoor.

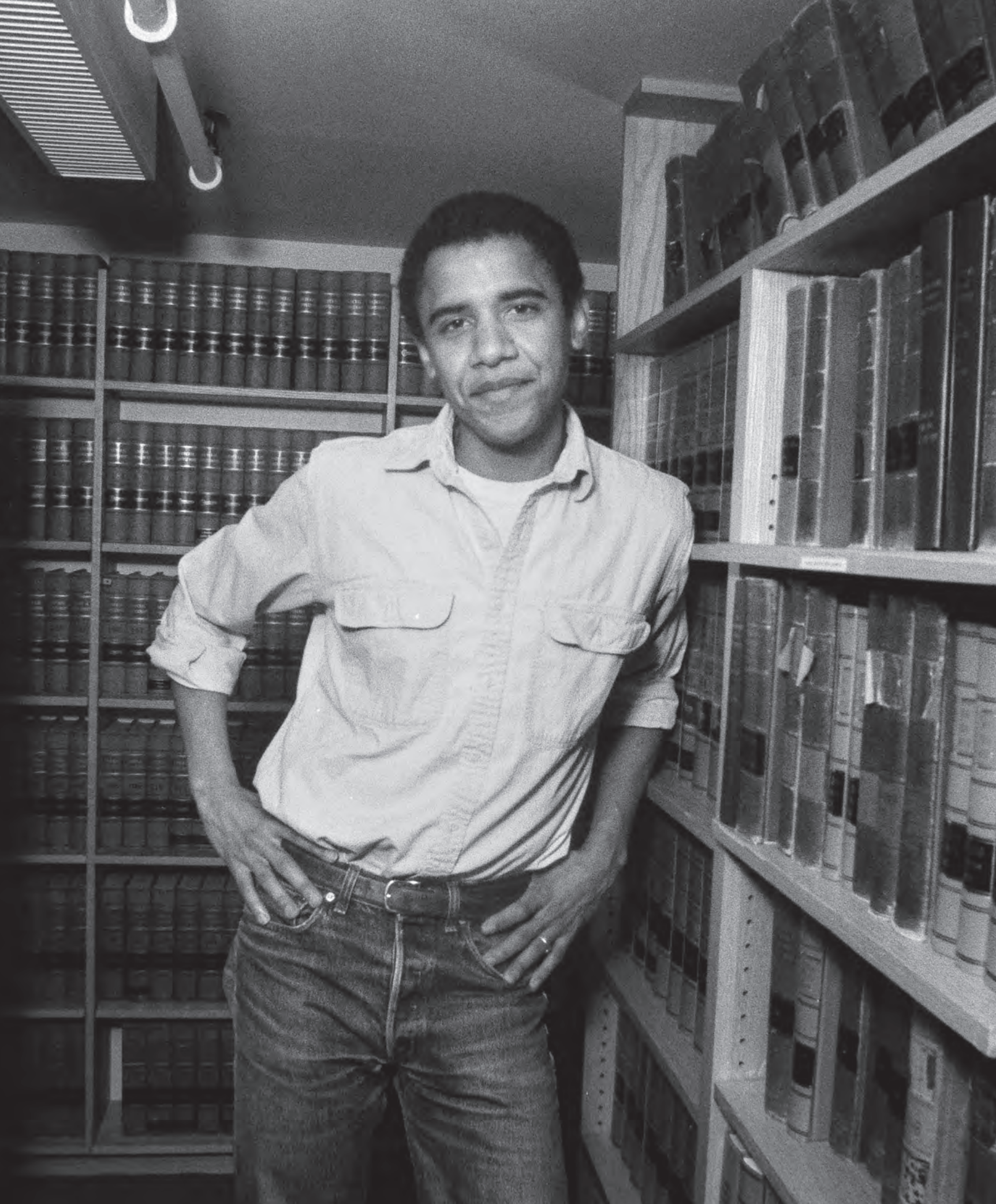
PRESIDENT OBAMA: ‘– terwijl jij nog helemaal niet zo ver bent? Je moet wat vaker met Bruce afspreken. Want die heeft er hard aan gewerkt.’ En dus had ik ook altijd een beetje het gevoel dat ik gecoacht moest worden: hoe word ik een goede echtgenoot.

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik heb het met plezier gedaan.

PRESIDENT OBAMA: Ik probeerde het haar uit te leggen. ‘Luisiter, hij is tien jaar ouder dan ik. Hij heeft het een en ander

BOVEN: Een avond in Camp David. **RECHTS:** Het vieren van de verandering, 2008.

meegemaakt. Ik ben nog in opleiding.’ Maar hoewel we zo’n verschillende achtergrond hebben en natuurlijk heel verschillende carrières hebben gehad, heb jij met dezelfde problemen geworsteld als waarmee ik heb geworsteld. Dezelfde prettige dingen, dezelfde twijfels. Er zijn veel overeenkomsten.

BRUCE SPRINGSTEEN: Nou ja, het politieke komt voort uit het persoonlijke.

PRESIDENT OBAMA: Een muzikant probeert zich door hard te werken een weg te banen door perioden van pijn, demonen in zijn hoofd en persoonlijke vragen, en dat geldt ook voor een politicus als hij zich manifesteert in het openbare leven.

BRUCE SPRINGSTEEN: Maar dan moet je twee dingen goed voor elkaar hebben, en dat is buitengewoon moeilijk. Ten eerste moet je het egotisme hebben –

PRESIDENT OBAMA: De megalomanie –

BRUCE SPRINGSTEEN: De megalomanie om te geloven dat jij de stem hebt waar de hele wereld naar wil luisteren. Maar aan de andere kant moet je ongelooflijk veel empathie hebben met andere mensen.

PRESIDENT OBAMA: Dat is een heel lastig kunstje. Je begint met ego, maar op zeker moment word je een vehikel voor de hoop en de dromen van anderen. Je wordt een doorgeefluik. Ons gesprek van vandaag vindt plaats vlak nadat ik de grafrede voor mijn vriend John Lewis heb uitgesproken, een van de giganten van de burgerrechtenbeweging en iemand die zich er als geen ander verantwoordelijk voor voelde van Amerika een beter, vrijer en ontvankelijker land te maken en ervoor te zorgen dat Amerika zijn democratische belofte waar zou maken. De eerste keer dat ik John ontmoette, had hij een toespraak gehouden op Harvard, waar ik rechten studeerde. Na zijn toespraak ging ik naar hem toe en zei: ‘U bent een van mijn helden. Mede door u kreeg ik een idee van wie ik wilde zijn in dit enorme, gecompliceerde, controversiële land met al zijn verschillende rassen en etnische en religieuze achtergronden.’

Want toen ik de politiek inging, zei ik niet tegen mezelf dat ik president wilde worden. De weg daarnaartoe was lang. Hoe breng ik al die verschillende aspecten van mezelf met elkaar in overeenstemming? Hoe zorg ik dat alles op z’n plaats valt?

BRUCE SPRINGSTEEN: Als je op die manier je doel bereikt, dan ben je eigenlijk een buitenstaander...

PRESIDENT OBAMA: Dit wordt interessant, want nu moet ik erachter zien te komen waarom jij van jezelf dacht dat je een buitenstaander was. Ik weet heel goed waarom ikzelf een buitenstaander was. Maar een leuke jongen uit New Jersey, die hoeft geen buitenstaander te zijn. Snap je wat ik bedoel?

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik denk niet dat je daarvoor kiest! Ik geloof dat je dat meekrijgt. Ik heb echt een heel rare jeugd gehad. Ik groeide op in een klein dorpje, heel provinciaals. Het geweldige plaatsje Freehold, New Jersey.

PRESIDENT OBAMA: Hoeveel inwoners?

BRUCE SPRINGSTEEN: Zo’n tienduizend. Van wie er zestienhonderd in de Karagheusian Rug Mill werkten, onder wie mijn vader. Mijn moeder was de belangrijkste kostwinner. Mijn vader werkte als hij dat kon, maar hij had flinke psychische problemen. Al vanaf zijn jeugd had hij last gehad van schizofrenie, waar wij indertijd weinig van begrepen, maar het leven thuis werd er wel moeilijk door en bovendien was het moeilijk om welke baan dan ook vast te houden. Ons gezin was dus anders dan andere gezinnen, zou ik zeggen.

PRESIDENT OBAMA: Mijn jeugd ziet er op het eerste gezicht heel anders uit.

BRUCE SPRINGSTEEN: Oké.

PRESIDENT OBAMA: Ik ben geboren in Hawaii. Hawaii, dat ligt een flink eind uit de buurt van Freehold, New Jersey.

BRUCE SPRINGSTEEN: Het is een flink eind uit de buurt van waar dan ook!

PRESIDENT OBAMA: Ja, midden in de Grote Oceaan. En ik ben het product van een moeder uit Kansas, die nog een tiener was toen ze mij kreeg en student was toen ze mijn vader tegenkwam, die een Afrikaanse student was aan de University of Hawaii. Mijn grootouders zijn van Schots-Ierse afkomst. En de Ieren zijn lange tijd buitenstaanders geweest.

LINKS: Als rechtenstudent, Cambridge, Massachusetts, rond 1991. Bij Barack Obama was even daarvoor het verband van zijn neus verwijderd nadat hij die bij het basketballen had gebroken.

MICHELLE VOND HET
PRACHTIG OM TE HOREN
DAT JIJ ZO GOED OP DE
HOOGTE BLEEK TE ZIJN
VAN JE ZWAKHEDEN ALS
MAN... ZE ZEI: ‘JE MOET
WAT VAKER MET BRUCE
AFSPREKEN. WANT DIE
HEEFT ER HARD AAN
GEWERKT.’ EN DUS HAD
IK OOK ALTIJD EEN
BEETJE HET GEVOEL
DAT IK GECOACHT
MOEST WORDEN: HOE
WORD IK EEN GOEDE
ECHTGENOOT.
-PRESIDENT OBAMA

BRUCE SPRINGSTEEN: Ja. Mijn grootouders waren echte Ieren. En ze waren echte provincialen: teruggetrokken mensen van het platteland. We woonden allemaal in hetzelfde huis: mijn ouders, mijn grootouders, en ikzelf.

PRESIDENT OBAMA: De grootouders van vaderskant of van moederskant?

BRUCE SPRINGSTEEN: Mijn grootouders van vaderskant. Ik werd opgevoed door de Ierse kant van mijn familie, en ze waren excentriek zoals we dat kennen van Amerikaanse Ieren. Vanaf het moment dat ik een klein jongetje was, werd me bijgebracht dat ik heel anders was dan alle anderen.

PRESIDENT OBAMA: Ja. Luister: mijn grootvader nam me altijd mee naar het strand, waar hij damde en bier dronk. Ik herinner me nog die kleine flesjes Primo-bier met de afbeelding van koning Kamehameha op de voorkant. Dan kwamen er toeristen voorbij en die zagen mij, ik was misschien drie, vier, vijf jaar oud, en dan zeiden ze: 'Is hij Hawaïaans?' En dan zei mijn grootvader: 'Jazeker, hij is de achterkleinzoon van koning Kamehameha.' En dan namen ze foto's.

BRUCE SPRINGSTEEN: Mooi.

PRESIDENT OBAMA: Het is een mooi verhaal in de zin dat mijn grootvader het leuk vond ze een rad voor ogen te draaien. Maar het verhaal gaat er ook over dat ik eigenlijk moeilijk te plaatsen was. Ik voelde me een buitenstaander. Er was zichtbaar bewijs dat ik niet zo was als de anderen.

BRUCE SPRINGSTEEN: En in welke stad woonde je?

PRESIDENT OBAMA: Honolulu, Hawaï, dat kleine sieraad midden in de oceaan waar al die immigranten wonen die afkomstig zijn uit al die verschillende plaatsen. Er zijn Japanners en Chinezen, Portugezen die er als zeeman kwamen, en je hebt de inheemse Hawaïanen die, zoals zoveel inheemse volken, gedeceimeerd werden door ziekten. Er bestaat dus een basiscultuur die mooi en krachtig is. Maar toen ik er als kind om me heen keek, zag ik niemand die echt op me leek.

BRUCE SPRINGSTEEN: Mijn vroegste herinneringen aan Freehold zijn nogal Norman Rockwell-achtig. Als kind in een klein plaatsje word je erin ondergedompeld: Memorial Dayparades, marsen van de Veterans of Foreign Wars, van het American Legion, al die vlaggen. Als jongetje kreeg ik bij de Memorial Day-parade dan een van die vlaggetjes en daar zwaaide ik mee. Ik geloof dat ik voelde dat ik bij

iets hoorde wat heel speciaal was, het gevoel dat we op de een of andere manier een gezegend land waren. Er had een grote oorlog plaatsgevonden. We hadden gewonnen. We vochten voor de vrijheid van anderen. We zetten Amerikaanse levens op het spel in andere landen. Wij waren de goeie jongens. Mijn vader was vrachtwagenchauffeur bij de Slag om de Ardennen. En er heerste het gevoel dat van alle landen op de wereld God het met name goed voorhad met de Verenigde Staten. Als kind maakte dat grote indruk en het was onvergetelijk.

Maar mijn grootouders stonden mij vrijheden toe die kinderen niet zouden moeten hebben, omdat mijn grootmoeder haar vijfjarige dochter was verloren, de zus van mijn vader, bij een auto-ongeluk. Er was een benzinstation op de hoek van McLean Street, twee blokken van waar wij woonden. Zij was daar op een driewieler en werd overreden door een vrachtwagen. Ik was het volgende kind in de rij, het verlossende kind. Ik mocht precies doen wat ik wilde.

PRESIDENT OBAMA: Wat deed je dan? Ik bedoel, zette je de boel op stelten, zette je Freehold op stelten? Alle remmen los?

BRUCE SPRINGSTEEN: Precies! Op mijn vijfde al.

PRESIDENT OBAMA: Heen en weer rennen over straat? De bevolking terroriseren?

BRUCE SPRINGSTEEN: Ik kreeg zoveel vrijheid. Ik stond later op dan alle andere kinderen. Ik ging later naar bed dan alle andere kinderen. Al die regels vond ik helemaal niks. Als je een kind was zoals ik en de school kwam met allerlei regels, dan was je daar niet op voorbereid. Ik zei: 'Goed, wat wil ik gaan doen?' En pas toen ik de muziek ontdekte en een manier ontwikkelde om mijn identiteit te bepalen, een manier vond om me te uiten en erachter kwam hoe ik gehoord kon worden, begon ik me thuis te voelen op de plek waar ik woonde.

PRESIDENT OBAMA: Toen ik je muziek hoorde, ving ik dat gevoel van emotionele verdringing op, en dat herinnerde me eraan dat we in Amerika allemaal in zekere zin zijn begonnen als

BOVEN: In het water spelen, Hawaï, 1966. **RECHTS, VANAF LINKSBOVEN MET DE KLOK MEE:** De moeder van president Obama, Ann Dunham, met haar moeder, Madelyn Dunham, rond 1958; Obama's grootvader Stanley en de 'achterkleinzoon van koning Kamehameha', Hawaï, 1966; babyfoto, Hawaï, rond 1961; Obama en zijn moeder bij haar afstuderen, Hawaï, rond 1967; Obama en zijn eerste auto, Hawaï, rond 1964; Obama's vader, Barack Obama sr., tijdens zijn studiejaren, Hawaï, rond 1960; Ann Dunham op de universiteit, rond 1960; (midden) Obama's grootouders van moederskant, Stanley en Madelyn Dunham, Californië, rond 1945.

My Home Town

I was 8 yrs old + running with a dime in my hand
into the bus stop to pick up a paper for my
old man

I'd sit on his lap in that big ol' Buick and steer
as we drove through town
he'd bussel my hair and say son take a good
look around. this is your hometown

In '65 tension was running high at my high school
there was a lotta fights between the black and white
there was nothing you could do
2 cars at a light on a Saturday night on the
back seat there was a gun
words were passed in a short gun blast
troubled times had come
to my hometown

Now MAIN Streets whitewashed windows + vacant
stores
seems like there ain't nobody (wants to)
comin' down here no more
they're closin' down the textile mill cross the line
(railroad) Texas Parks
foreman says these jobs are gone boys
and they ain't comin' back
to your hometown

Last night me and Kate we layed in bed talkin' bout
gettin' out packin' up our bags maybe headed
we south or I'm 38
I got a boy of my own now + last night I ~~troubled~~ ^{down} ~~troubled~~
satin up behind the abeg and
said son take a good look around
this is your hometown

